

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА АВІАЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

з дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи
в різних галузях психології»
за спеціальністю 053 «Психологія»

Укладач:

Старший викладач кафедри авіаційної
психології Оксана ВЛАСОВА-ЧМЕРУК

Методичні рекомендації розглянуті та схвалені
на засіданні кафедри авіаційної психології

Протокол № 14 від «17» грудня 2021 р.

Завідувач кафедри

Любов ПОМИТКІНА

Зразок методичних рекомендацій з підготовки до практичних занять

Модуль № 1

Практичне заняття 1.15 «Психологічна експертиза сімейних стосунків»

Питання для розгляду на практичному занятті

1. Психологічна експертиза батьківсько-дитячих стосунків.
2. Психологічна експертиза насильницьких дій по відношенню до дитини.

Готуючись до першого питання варто проаналізувати найбільш актуальний вид експертиз у соціальній психології – експертизи батьківсько-дитячих стосунків (використовується у ситуації високо конфліктних розлучень, в судових рішеннях про опіку). Розкрити сутність «синдрому відторгнення одного з батьків» (Parental Alienation Syndrome, PAS). Продумати алгоритм взаємодії психолога з батьками, з дитиною у ході проведення експертизи. Обґрунтувати комплекс методик для психодіагностичного етапу психологічної експертизи батьківсько-дитячих стосунків. Психодіагностичні методики, релевантні задачам психологічної експертизи батьківсько-дитячих стосунків можуть бути призначені як для дорослих (Методика дослідження батьківських установок PARI, Опитувальник емоційних стосунків в сім'ї О. Захарової, методика незакінчених речень для батьків ітд.) так і для дітей (Проективна візуально-вербальна методика Р. Жилия, методика незакінчених речень для підлітків)

Розгляд другого питання можна розпочати з аналізу діяльності «зеленої кімнати» у відділеннях Національної поліції України (мета і завдання «зеленої кімнати», алгоритм опитування дитини ітд). Оскільки більшість випадків насильницьких дій по відношенню до дитини скоюється знайомими дорослими, доцільно розглянути питання про задачі психолога-експерта у такій ситуації. Необхідно розкрити симптоми, які підтверджують, що дитина є жертвою насилля. Ці симптоми мають вікову специфіку і можуть набувати різних форм: від побоювання дорослих, батьків уникання фізичного контакту або проявів агресії і жорстокості у ранньому дитинстві, до вживання алкоголю та втечі з дому в підлітковому віці.

Психологічна діагностика фактів насилля відбувається із застосуванням методів спостереження, гри, малювання, бесіди і вимагає високої включеності психолога-експерта та точної фіксації усіх результатів обстеження (ведення протоколів бесід, спостережень).

Література для підготовки:

1. Методичні рекомендації щодо опитування дітей, що стали свідками та/або жертвами насильства, а також вчинили насильство: Метод. посіб. / Автори-упоряд.: Д. Пурас, О. Калашник, О. Кочемировська, Т. Цюман; за заг. ред. Т. Цюман. К.: ФОП КЛИМЕНКО, 2015. – 114 с.